

Oslo, 20.oktober 2017

REFERAT møte 2-17 i Forskningsetisk utvalg i instituttsektoren

Tid: Tirsdag 17.oktober kl 12.30-14.30
Sted: Korntørka, NIBIO, Storgata 2, Oslo

Til stede: Christian Hambro (leder), Kristin Rosendal, Olav Arne Bævre, Ketil Skogen
Forfall: Bente Tange Harbø
Sekretariat: Tove Håpnes, Agnes Landstad (referent)

9/17 Godkjenning av innkalling og dagsorden
Vedtak: Innkalling og dagsorden godkjennes

10/17 Godkjenning av referat fra møte 1-17, 23.mai 2017
Vedtak: Referat fra møte 1-17 godkjennes

11/17 FEU som redelighetsutvalg for institutter
Kommentar:

Ressursbehov: Rollen som redelighetsutvalg for en gruppe institutter vil generere relativt stort ressursbehov i enkeltsaker. Det vil både være behov for en stabil kompetanse samt å leie inn relevant kompetanse i konkrete saker. Slike ressurser ligger ikke til FEU i dag.

Kompetanse: Institusjonene selv bør ha god kompetanse på forskningsetikk og etablere sitt eget redelighetsutvalg eller i samarbeid med nærliggende institutt eller UH-institusjon. Mange saker i et redelighetsutvalg vil ha preg av personalproblematikk og kreve nærhet til instituttet for å håndtere.

Rolle: FEUs mandat er i dag å ta en veiledende og støttende rolle overfor styret i FFA og overfor instituttene. FEU skal ikke håndtere enkeltsaker i enkeltinstitutt. Hvis FEU skal ta rollen som redelighetsutvalg, vil det kreve vesentlig endring i mandatet til utvalget. Redelighetsutvalget skal kunne påpeke feil og mangler ved instituttets ledelse og håndtering av forskningsetiske problemstillinger. En slik rolle vil representere et nytt element i FFAs rolle overfor instituttene.

Vedtak:

FEU bør fortsette å ha en veiledende og støttende rolle overfor styret i FFA og overfor instituttlederne når det gjelder forskningsetikk. FEU bør ikke tilby å ta rollen som redelighetsutvalg for institutter. Derimot vil FEU gjerne bistå institutter som ønsker å etablere et felles redelighetsutvalg, for eksempel slik:

- FEU lager en praktisk veileder for institutter som ønsker å etablere et felles redelighetsutvalg
- FEU kan formidle kontaktinfo til jurister eller juridiske fagmiljø som kan anbefales inn i instituttens redelighetsutvalg. Dette kan gjerne være jurister som tilhører andre institutter eller UH-institusjoner. En bør ikke benytte jurister fra eget institutt eller fra firma som instituttet har fast avtale med.
- Frist: 1.1.18

12/17 Revisjon av veileder i forskningsetisk arbeid

Kommentar:

Ortografiske feil ryddes bort.

Vedtak:

FEU godkjenner revidert Veileder om forskningsetiske retningslinjer i forskningsinstituttene, med de endringer som er diskutert i møtet.

FEU ber om å få veilederen tilbake for å vurdere behov for oppdatering høsten 2018.

13/17 Tilbud om e-læringsmodul etisk dilemmatrening

Kommentar:

FEU diskuterte i hvilken grad det er behov for å gjøre casene digitale, eller om det er tilstrekkelig å bruke casene i det tekst-formatet som de foreligger nå. Fruktbar bruk av casene krever arbeid i grupper og slik få til diskusjon og dialog. Det tydeliggjør også at ulike fagtradisjoner har ulike innfallsvinkler til problemstillingene som reises.

I første omgang kan dilemma-casene legges i tekst-versjon på nettsidene til FEU.

Hvis NHO utvikler e-læringsmodul, kan vi ta i bruk denne for dilemma-trening. FEU mener det ikke er hensiktsmessig å utvikle en egen e-læringsløsning for vår bruk nå.

Etter en tids erfaring, bør vi gå videre og lage en veileder-versjon.

Vedtak:

1. Dilemma-casene legges på nett og instituttene oppfordres til å ta de i bruk internt og gjerne på tvers av faggrupper og institusjoner. Instituttene bes om å melde tilbake relevante cases som kan supplere samlingen.
2. FEU avventer NHOs e-læringsløsning og vil vurdere å ta den i bruk
3. FEU tar sikte på å utarbeide en kursveileder i dilemmatrening i oppfølgingen. Arbeidet starter opp i løpet av 2018

14/17 Orientering fra Forskningsetisk forum 19.sept v/ Olav Arne Bævre

Kommentar:

Olav Arne deltok på Forskningsetisk forum 19.sept på vegne av FEU. Tema var internasjonalt samarbeid. Presentasjonene fra samlingen finnes [her](#).

Bl.a. ble det problematisert fra UiT hvordan vi kan vurdere samarbeidsinvitasjoner fra store internasjonale firma som har en bredde mot også for eksempel krigsindustri. Dette er tema som også FEU bør diskutere.

Vedtak:

FEU tar orienteringen til etterretning.

15/17 Orienteringer og rapportering på oppfølging fra møte 1-17

- a) FEUs innspill til kandidater til nasjonale forskningsetiske komiteer er sendt. Komiteene oppnevnes før årsskiftet.
- b) Forskrift til lov om forskningsetikk er under utarbeiding, høring er ventet ila okt. Hvis høringsfristen er tidligere enn neste møte i FEU, behandler FEU forslag til høringsinnspillet pr epost. Det er styret i FFA som formelt gir høringsuttalelse.

16/17 Aktuelle saker og dato for FEU møte 1/18

Aktuelle tema:

- A. Hvem kan vi som forskningsinstitutter forsvare å samarbeide med? Hvordan vurdere etiske problemstillinger knyttet til samarbeid med store firma (nasjonale, internasjonale) som også er engasjert i etisk problematisk aktivitet som for eksempel våpenindustri? Kan og skal FEU gjøre overordnede refleksjoner rundt dette som kan være til hjelp for instituttene? Stikkord: Presentasjon fra UiT på Forskningsetisk forum 19.sept, Oljefondets etiske regler mv.
- B. RRI - Responsible Research & Innovation: RRI er et gjennomgående tema i Horisont 2020, og RRI praktiseres i programmer i Forskningsrådet, for eksempel i FUGE og NanoMat. Etiske, rettslige og samfunnsmessige aspekter ved bio-, nano- og nevroteknologi. [\(ELSA\)](#) peker også mot større vekt på samfunnsansvar i forskning og innovasjon. ELSA ligger til grunn for et forskningsprogram i NFR med samme navn og spiller inn i programmer som FUGE og NanoMat; store satsinger på bio- og nanoteknologi. Det stilles spørsmål ved hvordan en innenfor dette ivaretar den uavhengige forskningen.
- C. Med utgangspunkt i de to ovenstående problemstillingene bør FEU diskutere om forskningsprioritering og forskningspolitikk er tematikk som hører under FEUs mandat. FEU bør diskutere hvordan vi skal fortolke FEUs mandat, hvor bredt skal vi gå i vår etikkfortolkning? FEUs tidligere vurderinger rundt eget mandat, høringsinnspill til FEK og ny lov om forskningsetikk gir grunnlag for diskusjonen.
- D. Høringsuttalelse til forskrift til lov om forskningsetikk

Møte 1/18 blir onsdag 19.april kl 12.30-15.30 på Næringslivets hus

17/17 Eventuelt

Olav Arne Bævre går av med pensjon ved utgangen av året og ble takket av for solid innsats og inspirerende bidrag til arbeidet i FEU.